

OCENJEVALNI OBRAZEC ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

**OBMOČNO TEKMOVANJE S PODROČJA SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2021/2022**

3. in 4. letnik – gimnazijski programi
3. in 4. letnik – srednji strokovni programi
1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

Alenka Goljevšček: Pod Prešernovo glavo in Srečna draga vas domača

Ta obrazec po tekmovanju vstavite v žigosani list A3, na katerega je tekmovalec napisal razlagalni spis. Obrazca ne ločujte od spisa, da ne pride do zamenjave.

ŠIFRA TEKMOVALCA: _____

Ime in priimek prvega ocenjevalca: _____

Ime in priimek drugega ocenjevalca: _____

DOSEŽENE TOČKE: A: _____ B: _____ C: _____ Č: _____

Kriterij			
A Razumevanje: do 20 t	1. ocenjevalec	2. ocenjevalec	Končno število točk
Razlaga razmerja med protagonistami in antagonistami v obeh dramah – do 8 t			
Primerjava dramske in družbene stvarnosti v obeh dramah – do 4 t			
Kritična opredelitev do zapisanih trditev – do 8 t			
SKUPAJ A			

B Uporaba književnega znanja: do 10 t	1. ocenjevalec	2. ocenjevalec	Končno število točk
Poznavanje vsebine obeh dram – do 6 t			
Ustrezna raba literarnovednih pojmov – do 4 t			
SKUPAJ B			

Ocenjevalni obrazec – območno tekmovanje 2021/2022

3. in 4. letnik – gimnazijski programi

3. in 4. letnik – srednji strokovni programi

1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

C Prepričljivost osebnega odziva: do 10 t	1. ocenjevalec	2. ocenjevalec	Končno število točk
Mnenje o možnosti uprizoritve in utemeljitev mnenja – do 6 t			
Izvirnost in ustvarjalnost pisanja – do 4 t			
SKUPAJ C			

Č Zgradba besedila in jezikovna pravilnost: do 10 t	1. ocenjevalec	2. ocenjevalec	Končno število točk
Upoštevana ustrezna zgradba – do 3 t			
Upoštevana jezikovna pravilnost – do 4 t			
Upoštevana slogovna ustreznost – do 3 t			
SKUPAJ Č			

Pripombe, komentarji (ocenjevalec lahko zapiše svoja opažanja, ki so podlaga za razpravo komisije):

Datum:

Predsednik območne komisije:

*Ocenjevalni obrazec – območno tekmovanje 2021/2022
3. in 4. letnik – gimnazijski programi
3. in 4. letnik – srednji strokovni programi
1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi*

MERILA ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

Alenka Goljevšček: Pod Prešernovo glavo in Srečna draga vas domača
3. in 4. letnik – gimnazijski programi
3. in 4. letnik – srednji strokovni programi in
1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

A Razumevanje – do 20 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- **s pomočjo motivov v obeh dramskih besedilih razložite, kateri cilj si želijo doseči osrednji junaki (protagonisti) in kdo jih pri tem ovira (antagonisti) – do 8 točk**

V drami Pod Prešernovo glavo so protagonisti učitelji (in deloma tudi dijaki) Gimnazije Franceta Prešerna, ko se na primer uprejo izselitvi iz prostorov svoje šole in preselitvi v predmestje (v srednjo šolo za kovinarje), na pobudo dijakov se odločijo za referendum (za združitev ali proti njej) in se na njem večinsko odločijo proti. Dejavní so tudi dijaki: v šolskem glasilu pišejo o svobodi in samoupravljanju, po zidovih šole narišejo dvoumne simbole. Na poti uresničevanja njihovih ciljev jih ovira oblast, ki jo zastopata Aleksander Dimnik in Majda Koritnik (antagonista) z izobraževalne skupnosti. Upor šolskega kolektiva (učiteljev) in dijakov zlomita po uvedbi notranje preiskave in iskanja krivca za propad referenduma (npr. pri učiteljici umetnostne vzgoje, ki dijake vodi po cerkvah; pri učitelju slovenščine, ki spodbuja k pisanju o svobodi). V zaključku drame se igra in protiigra umirita, saj se ob koncu šolskega leta učitelji poslovijo od stare šole, nekateri se tudi upokojijo.

V komediji Srečna draga vas domača gre za nasprotje med umetnostjo in kapitalom. Prešeren in Muza s svojim sestopom s spomenika (deloma tudi Urška kot umetniška Prešernova hči, ki želi svojemu »očetu« povrniti zasluženo slavo, čast in ugled) sta protagonista, ki sta iz čiste umetnosti nehote vstopila v kruti svet kapitala, zaznamovanega z dobički. Antagoniste predstavljajo direktor banke, podjetniki, dekan fakultete, novinarji, posamezniki z lastnimi koristmi, pa tudi Julija, njena mati Primicova, predvsem pa Urškin mož Povoden, ki celo prevzame pobudo za ustanovitev sklada za revitalizacijo Prešerna (SRP): pesniku bi poiskali stanovanje, našli dobro službo, mu podelili Prešernovo nagrado in ga razglasili za častnega meščana, postal bi narodna blagovna znamka, od katerega bi imeli vsi koristi. Nasprotje med protagonisti in antagonisti doseže vrh, ko Prešeren spregleda namene nasprotnikov in se jim upre (npr. se napije, se neprimerno obnaša, obiskuje Ano, denar iz sklada preusmeri v dobrodelne namene).

Za jasno in smiselno razlago o razmerju med protagonisti in antagonisti v obeh besedilih prejme **največ 8 točk (do 4 točke za vsako besedilo)**, za pomanjkljivejši in napačen zapis se odšteje ustrezno število točk.

Ocenjevalni obrazec – območno tekmovanje 2021/2022

3. in 4. letnik – gimnazijski programi

3. in 4. letnik – srednji strokovni programi

1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

- **primerja dramsko oz. družbeno stvarnost v obeh dramah – do 4 točke**

V primerjavi izpostavi podobnosti in razlike med dramsko oz. družbeno stvarnostjo v obeh besedilih, npr. v drami Pod Prešernovo glavo je dogajanje postavljeno v osemdeseta leta 20. stoletja, v čas razkrajanja socialističnega samoupravljanja, čas šolskih reform (skupna programska jedra, usmerjeno izobraževanje), ožje v čas od februarja do junija. Prostorsko se drama dogaja v Ljubljani, pretežno v zbornici, knjižnici in pisarnah ene izmed gimnazij (Franceta Prešerna) in pisarni političnih delavcev. Družbena stvarnost se odraža tudi v realnih dramskih osebah (učitelji, ravnatelj, podravnateljica, hišnik, dijaki, politični delavci).

V komediji Srečna draga vas domača je dogajalni čas bolj univerzalen (na začetku piše, da se dogaja danes); v besedilu pa lahko razberemo namige na družbeno dogajanje s konca devetdesetih let 20. stoletja (npr. na strankarski sistem: Žužek – liberalec, Repe – klerikalec, Jelčič – nacionalist; omembe družbenih delavcev oz. politikov: Miša Molk, Kučan, Peterle, Drnovšek, Podobnik, nadškof idr.; omembe družbenih pojavov: ustanavljanje skladov, trud za nacionalno spravo, vdori v računalniški sistem ipd.). Družbena stvarnost se kaže tudi v kraju (Ljubljana) in nekaterih realnih dramskih osebah (župan in direktor banke, podjetniki, novinarji ipd.). Nadčasovnost komediji daje prisotnost mitiziranih oseb (Prešeren, Muza, Urška, Julija, Primicova, Povoden).

Za jasno in smiselno primerjavo med dramsko in družbeno stvarnostjo med obema besediloma prejme **največ 4 točke**, za pomanjkljivejši in napačen zapis se odšteje ustrezno število točk.

- **kritično se opredeli do zapisanih trditev o komediji Srečna draga vas domača (dramske osebe, ideja, jezik in aktualnost besedila) – do 8 točk**

Do trditev o komediji, ki so zapisane v obeh odlomkih v prilogi, se kritično opredeli tako, da jih npr. parafrazira (dobesedno navajanje iz odlomkov vrednotimo nižje) ali uporabi v novem kontekstu. Pri tem mora kritična opredelitev ohranjati doslednost: ustrezno mora namreč izbrati med ponujenimi – nasprotujočimi si – mnenji (občudovalca dramatike Alenke Goljevšček in vodje gledališča) in se do njih opredeliti (se z njimi strinja ali jih zavrača).

O dramskih osebah npr. lahko meni, da so odlično aktualizirane, saj so izvirno preoblikovane, ali pa napiše, da je Prešeren tako zelo karikiran, da postaja za bralca/gledalca nesprejemljiv.

O ideji npr. lahko zapiše, da je povsem neaktualna za sedanjí čas, ali pa meni, da je večno aktualna (... z utemeljitvijo).

O jeziku npr. lahko meni, da je preveč arhaičen in nerazumljiv za sodobnega bralca, ali pa v jezikovni raznolikosti išče družbeno razslojenost.

Aktualnosti sporočila je lahko naklonjen ali pa jo zavrača (... z utemeljitvijo).

Ocenjevalni obrazec – območno tekmovanje 2021/2022

3. in 4. letnik – gimnazijski programi

3. in 4. letnik – srednji strokovni programi

1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

Za jasno in smiselno kritično opredelitev do štirih književnih prvin prejme **največ 8 točk** (predvidoma 2 + 2 + 2 + 2), za pomanjkljivejši in nedosleden zapis se odšteje ustrezno število točk.

B Uporaba književnega znanja – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- **pozna vsebino obeh dram – do 6 točk**

Iz zapisa je razvidno, da pozna tako vsebino obeh dramskih besedil kot vsebinski kontekst. Za poznavanje in razumevanje vsebine dramskih besedil in vsebinskega konteksta prejme največ **6 točk**. Če se v spisu pojavijo napake zaradi nepoznavanja vsebine, oseb, motivov, dogajalnega časa, kraja ipd., se odšteje ustrezno število točk.

- **uporablja ustrezne literarnovedne pojme – do 4 točke**

V spisu uporablja ustrezne in smiselne literarnovedne pojme (npr. dramsko besedilo, žaloigra oz. tragedija, komedija, protagonist in antagonist, dramska napetost, dramsko nasprotje, zaplet, razplet) in literarnozgodovinske pojme (npr. slovenska književnost v drugi polovici 20. stoletja/sodobna slovenska dramatika).

Za ustrezno uporabo literarnovednih pojmov prejme največ **4 točke**, zaradi nepoznavanja omenjenih pojmov se odšteje ustrezno število točk.

C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- **izrazi mnenje o možnosti uprizoritve in mnenje utemelji – do 6 točk**

Izrazi svoje mnenje o možnosti uprizoritve komedije Srečna draga vas domača v nacionalnem gledališču (na poklicnih odrih), pri čemer enako vrednotimo tako pozitivno kot negativno odločitev. Pomembno je, da je mnenje v smiselni povezavi s prej navedenimi kritičnimi opredelitvami (če je npr. kritičen do oseb, ideje, jezika in aktualnosti sporočila, ni pričakovana naklonjenost uprizoritvi v nacionalnem gledališču).

Za jasno in smiselno izraženo mnenje, ki je ustrezno utemeljeno, prejme največ **6 točk**. Za nepopoln oz. pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

Ocenjevalni obrazec – območno tekmovanje 2021/2022

3. in 4. letnik – gimnazijski programi

3. in 4. letnik – srednji strokovni programi

1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

- **piše izvirno in ustvarjalno – do 4 točke**

Svojo izvirnost in ustvarjalnost pokaže z zanimivim, s prepričljivim in z izvirnim pristopom do interpretacije problema, ki se razlikuje od večine preostalih spisov, npr. argumentirano zagovarja drugačno stališče od pričakovanega. Izvirnost vrednotimo tudi tam, kjer kandidat smiselno utemeljuje dejstva/dogodke, ki niso pričakovani.

Za izvirno pisanje prejme največ **4 točke**.

Č Jezikovna pravilnost in zgradba besedila – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka za jezikovno pravilnost in jezikovno ustreznost svojega spisa prejme največ **7 točk**, od tega največ **4** za jezikovno pravilnost in največ **3** za slogovno ustreznost:

- 4 t – za jezikovno brežhibno nalogo le z nekaj drobnimi napakami
- 3 t – za jezikovno dobro nalogo le z nekaterimi napakami, ki se v glavnem ne ponavljajo
- 2 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo
- 1 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo

- 3 t – za slogovno brežhibno nalogo le z nekaj drobnimi napakami
- 2 t – za slogovno dobro nalogo le z nekaterimi napakami, ki se ne ponavljajo
- 1 t – za slogovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo

Tekmovalec/tekmovalka za ustrezno zgradbo svojega spisa dobi največ **3 točke**:

- 3 t – za logično členjeno in koherentno besedilo, besedilo ustrežne dolžine
- 2 t – za logično členjeno in deloma nekoherentno besedilo ali nasprotno
- 1 t – za deloma nelogično členjeno in deloma nekoherentno besedilo, besedilo je prekratko

Sestavili: Marjana Jus, Valentina Kobal, Vladimir Pirc